

Zorgmijding ombuigen in functie van herstel

Ellen Berghmans, Onderzoeksgroep Klinische Psychologie KU Leuven – Zorggroep Multiversum
Sannie van de Vijfeijke, Zorggroep Multiversum

Onderzoeksgroep Klinische Psychologie
Promotor: Patrick Luyten

KU LEUVEN

Financiering: ZORGGROEP MULTIVERSUM, Broeders van Liefde, ONDERWIJS EN ZORG

Achtergrond

- 1/3 EPA niet door GGZ bereikt
- De-institutionalisering -> gemeenschapsgerichte zorg
- Aanklampende teams = Assertieve outreach
- Doelgroep personen EPA in precare situatie die zorgmijden = difficult to engage
- Doel doelgroep betrekken in zorg = engagement
- 6 Vlaamse aanklampende teams sinds 2018

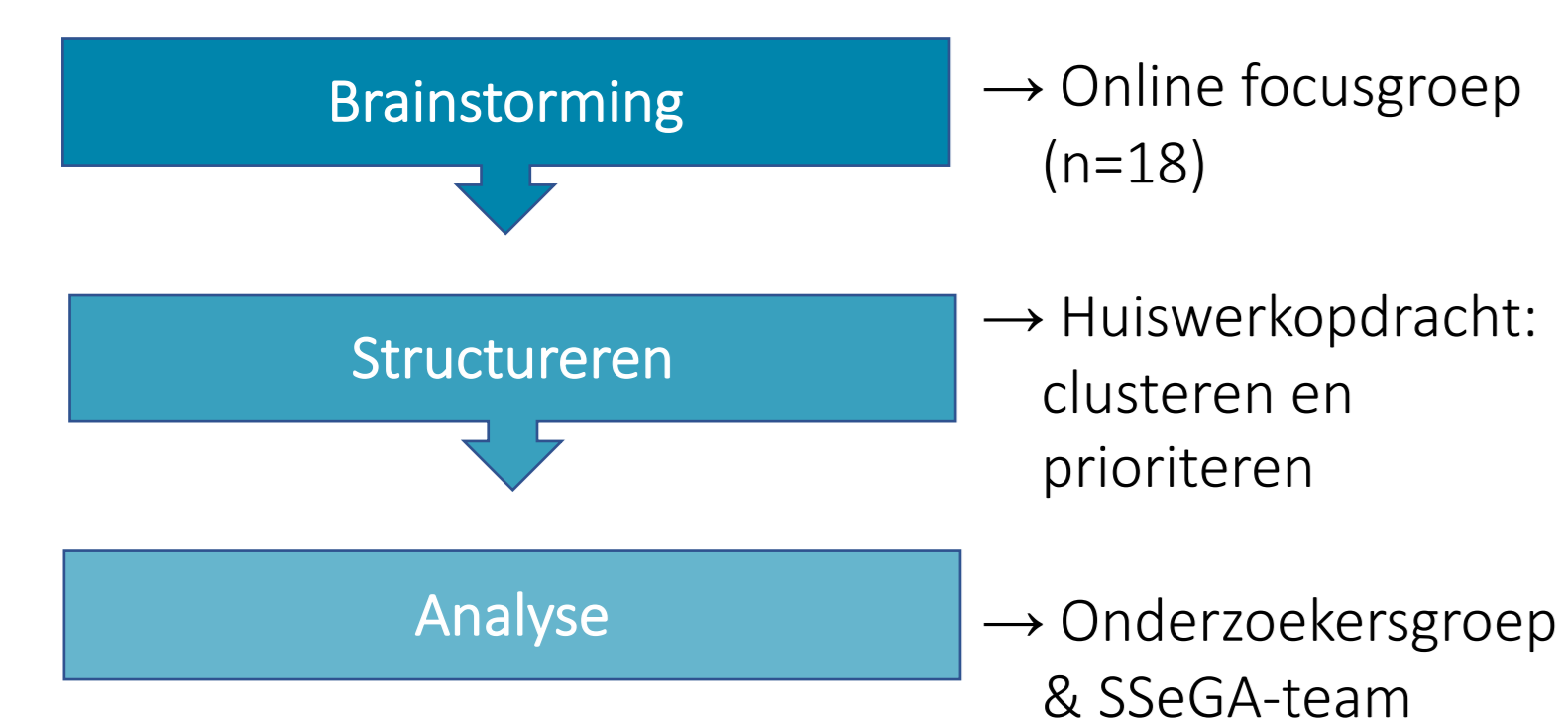
Doel van studie

- Context: aanklampende teams
- Helpende en belemmerende factoren voor engagement?
- Perspectief hulpverleners

Onderzoeksvraag: Wat zijn de bevorderende en belemmerende factoren om zorgmijdende cliënten te betrekken in zorg vanuit het perspectief van hulpverleners werkzaam in een aanklampend team?

Methode

- Concept Mapping = mixed method onderzoeksmethode
- 6 stappen
 - 1) Voorbereiding
 - 2) Genereren van statements
 - 3) Structureren van statements
 - 4) Grafische representatie
 - 5) Interpretatie
 - 6) Implementatie
- Purposeful sampling
- 6 Vlaamse aanklampende teams
- 1 aanklampende team als expertgroep (Samenwerkingsverband Sociaal Wonen en Geestelijke gezondheidszorg Antwerpen = SSeGA)
 - Langer operationeel
 - Hoofdonderzoeker werkt in SSeGA-team

Resultaten

Fig. 1 Point map Bevorderend factoren

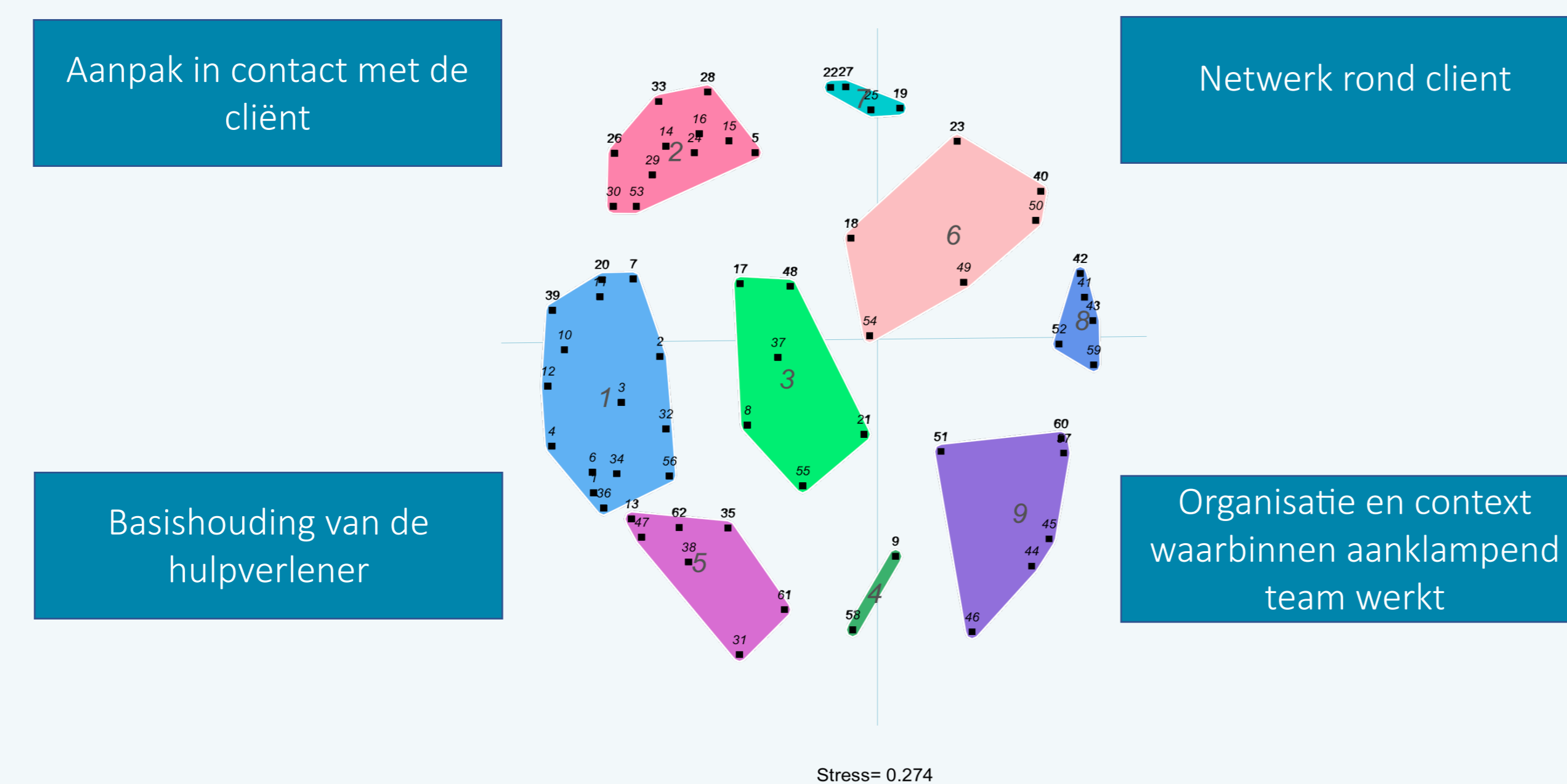
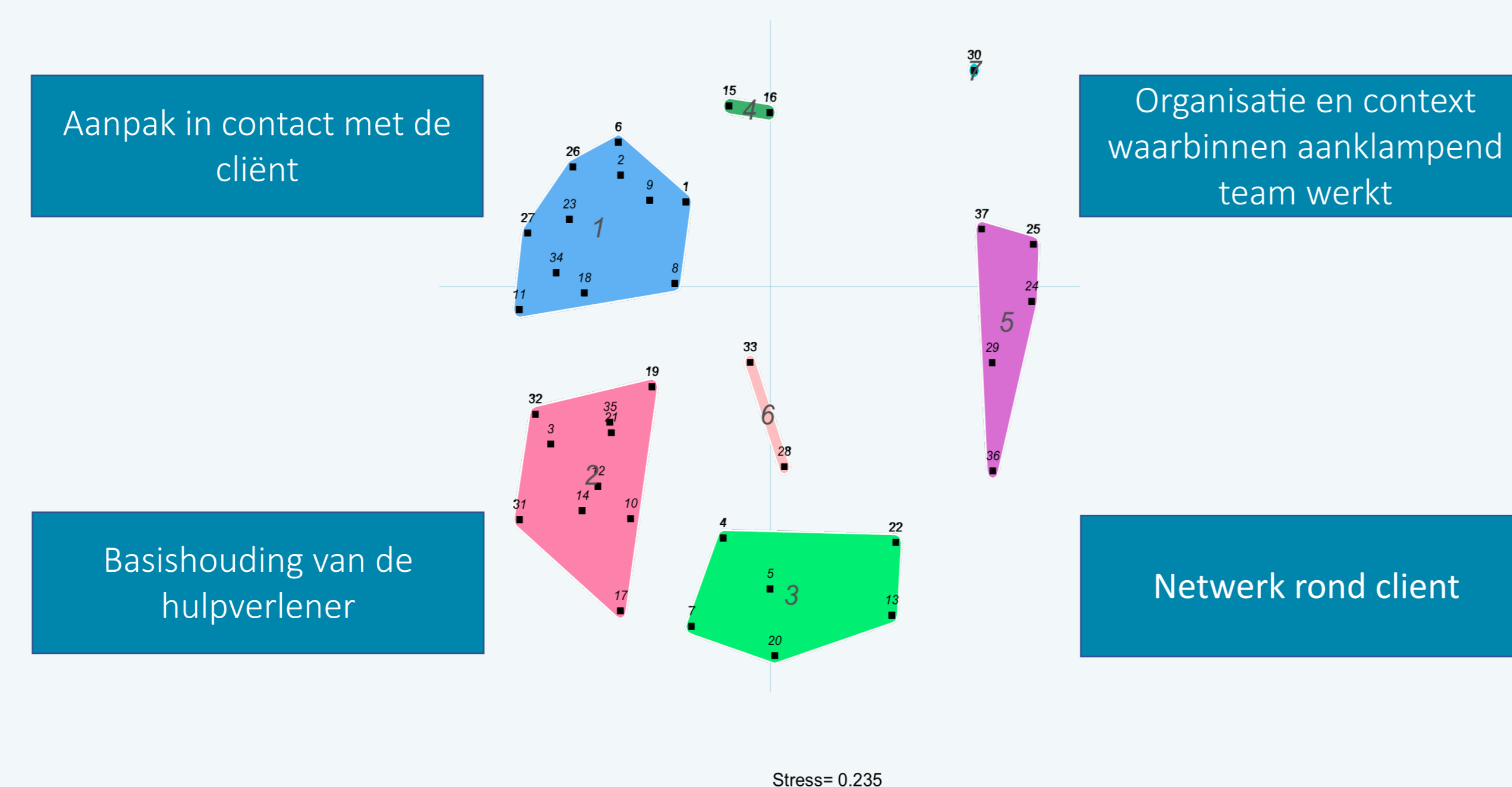

Fig. 2 Point map Belemmerende factoren

Tabel 3 Overzicht kwadranten

Kwadrant	Beschrijving
Aanpak in contact met de cliënt	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming vinden met cliënt & nood om cliënt-gericht te werken • Link met kwadrant 'basishouding van de hulpverlener' maar focus op rechtstreeks contact met cliënt & aanpak binnen hulpverleningstraject • Belemmerende factoren benadrukken belang van inschatting onrustwekkende situaties
Basishouding van de hulpverlener	<ul style="list-style-type: none"> • Basishouding van de hulpverlener om contact te maken met cliënt • Persoonseigenschappen, positie & ingesteldheid van de hulpverlener • Experts benadrukken nood aan actieve zelfreflectie
Netwerk rond cliënt	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustzijn van verschillende posities & rollen binnen het netwerk rond de cliënt • Informeel als formeel netwerk actief betrekken & uitbouwen • Binnen netwerk zijn drempels en remmingen belemmerend
Organisatie en context waarbinnen aanklampend team werkt	<ul style="list-style-type: none"> • Werkcontext op organisatieniveau • Flexibel maar duidelijk kader dat maatwerk toelaat = link kwadrant 2 • Belang benadrukt van maatschappelijke inclusie van doelgroep & rol die aanklampend team kan spelen

Tabel 1 Bevorderend factoren: clusters per kwadrant

Kwadrant	Cluster		
Aanpak in contact met de cliënt	Cluster 2 Zorg op maat	Cluster 7 Schakelen in het proces	
Basishouding van de hulpverlener	Cluster 1 Onvoorwaardelijke positieve aanvaarding	Cluster 3 Actieve betrokkenheid	Cluster 5 Profiel aanklampende hulpverlener
Netwerk rond cliënt	Cluster 6 Positioneren	Cluster 8 Actief netwerken	
Organisatie en context waarbinnen aanklampend team werkt	Cluster 4 Flexibel kader	Cluster 9 Sensibiliseren	

Tabel 2 Belemmerende factoren: clusters per kwadrant

Kwadrant	Cluster	
Aanpak in contact met de cliënt	Cluster 1 Niet-afgestemde en afstandelijke aanpak	Cluster 4 Inadequate inschatting bij onrustwekkende situaties
Basishouding van de hulpverlener	Cluster 2 Onvoldoende zelfreflectie	Cluster 3 Geïsoleerde positie aannemen
Netwerk rond cliënt	Cluster 5 Remming en drempels	Cluster 6 Onduidelijke rolverdeling
Organisatie en context waarbinnen aanklampend team werkt	Cluster 7 Onvoldoende inbedding	

Conclusie

Bevestiging literatuur aanklampend werken en engagement

- Houding van hulpverlener
- Persoonseigenschappen van hulpverlener
- Aanpak van aanklampend hulpverlener
 - Assertieve houding in combinatie met assertieve aanpak
 - Cliënt- en vraaggericht werken
 - Flexibiliteit -> Rigide aanpak
- Goede samenwerking met het netwerk
- Invloed organisatorische & contextuele aspecten
 - Maatschappelijke inclusie van doelgroep & creatieve ruimte voor hulpverlener

Aanvullingen literatuur aanklampend werken en engagement

- Druk opvoeren door andere betrokken partij
- Onderscheid benadrukken tussen aanmelder en aanklampend team
- Sensibiliseren van ruimere omgeving
 - Vlaamse en Nederlandse aanpak
 - Implementatie internationaal verschillend

- Slechts beperkt werkregime als hulpverlener
 - Wachtlijsten en hoge drempels organisaties
- Belemmerende factoren algemeen minder beschreven in literatuur & minder onderzocht

Referenties

- Kane, M., Trochim, W. M. K. (2007). *Concept Mapping for Planning and Evaluation*. SAGE Publications.
- Mulder, C. L., T. Ruud, M. Bahler, H. Kroon and S. Priebe (2014). The availability and quality across Europe of outpatient care for difficult-to-engage patients with severe mental illness: a survey among experts. *International Journal of Social Psychiatry* 60(3), 304-310.
- O'Brien, A., Fahmy, R., & Singh, S. (2009). Disengagement from mental health services. *The International Journal for Research in Social and Genetic Epidemiology and Mental Health*.
- Williams, C., Firn, M., Wharne, S., & Macpherson, R. (2011). *Assertive Outreach in Mental Healthcare: Current Perspectives*. Chichester: Wiley-Blackwell.